

plačeval; — da je ravnokar gospod vitez Ludevik Gutmansthal jej poslal 30 iztisov nove knjige o sadjereji, o kateri želi, da bi se zelo razširila po kmetih. Knjiga ta je prvi del knjižnice, ki je namenjena kmetu, in uči sadjerejo ne le z umevno besedo, temuč tudi s podobnicami, ki so med besedami natisnjene. Odbor bode rad razposlal lepe te bukvice podružnicam s priporočilom, da jih razširjajo, ker so tudi prav po ceni (10 nov. krajc.).

Ko je bilo to sporočilo prebrano in predsednik vpraša: ali nima nihče kaj opomniti, predlaga dr. Jan. Ahačič, naj zbor za sadjerejno knjižico gosp. vitezmu Gutmansthalu zahvalo izreče. Vstavši od svojih sedežev zbor to stori. (Dal. prih.)

Ipavci: Naprej! *)

Tako se glasí prvi moj in prav srčen pozdrav na javnem odru do Vas. Ako pogledamo na sedanji stan ipavski, oziramo na kmetijo, oziroma na živinorejo; ako enačimo tukajšnje razmere razmeram družih dežel, žalibog, da skoro moram reči, da gremo Ipavci rakovo pot. Uboštvo bje glasneje in glasneje na naše duri, dolgovi tarejo že tako razcepljene kmetije, zemljišča hirajo zaradi pomanjkanja gnoja, sadjereja se opušča, živine je mnogo mnogo premalo, in mi vse to mirno gledamo, godemo kakor so jo stari godli, obrezujemo trte po starem kopitu, napravljamo mošt po najslabšem načinu, dokler nastezka butara dolga iz sanj ne zdrami, da s tužnim srcem zdihnemo: „kaj bo! Bog pomagaj! na svetu ni več živeti!“ — Ipavci! zakličem vam, prav imate, starokopitnežem je ura odkljenkala; svet se je spremenil; zob dosti, kruha malo; kdor se svetom ne napreduje, gorjé mu! Le kdor umno gospodari, se bode živil in si pomagal. Še ima naša zemlja dosti prostora. Povejte mi, predragi! ali resnico govorim ali ne, ako rečem, da 10krat toliko bi se lahko pridelalo, kolikor se pridelava v Ipavi. Kdor ima sedaj 10 gold. dohodkov, imel bi jih lahko 100. V reví in nadlogi zdihujemo po soldu, na toliko sto in sto zlatov, ki pred nami, pa pod ledino ležé, pa ne mislimo. Kolikokrat letamo in letamo, da par soldov vjamemo, sadjerejo pa, s katero bi lahko na stotine goldinarjev pridelali, zane-marjamo; koliko praznega prostora, tako zvanih gmajn, je še, ktere sedaj malo ali celó nič dobička ne donajajo, na katerih bi vendar tako žlahno sadje rodilo. Koliko zemljišča imamo tudi po njivah, nogradih in pašnikih, kjer bi brez vse škode okusno sadje izrejali! Ni laž ne, ako rečem, da bi nam sadje lahko vrglo ravno toliko, kolikor za vino vzamemo. In s kako lahko bi te denarce prislužili! Zakaj puščamo zlati denar iz rok, kterege tako krvavo potrebujemo?

Vem, da mi porečete: govoriti je lahko, storiti pa je vse drugo. Kje bomo pripravne divjake dobili? ti ne rastejo za vsacim grmom vrh Nanosa. Iz fižola ne rastejo drevesa, iz repe tudi ne. Glejte si, tū moram ravno omeniti, da mi Ipavci nismo še do tega prišli, da bi iz pešek drevje izrejali. Koliko hrušek, jabelk, češpelj itd. pojémo, peške pa pomečemo, da ne pridejo v nobeno rabo, čeravno bi nam dajale lepih divjakov, ali ki bi jih lahko prodali. Iz vsake peške zraste krasen divjak, kateri je mnogo mnogo lepši od gozdnega divjaka. Na malem prostorčku zemlje zaredí se tako lahko na tisoče drevesec; to zemljico je treba le prekopati, peške posejati in — delo je opravljeno. Koliko bi to našo dolino olepšalo, koliko novcev bi s tem našim kmetom v žep smuknilo! še celó našemu prehudemu mačku, burji, bi s tem figo pokazali. Zato, pre-

dragi, poprimite se sadjereje, poprimite se je na vse kriplje! Mali trud, ki ga boste s tem imeli, se Vam bo stoterno poplačal; koristili boste s tem sebi, koristili svojim potomcem, koristili vsej Ipavi.

Toda ne le v sadjereji, ampak tudi v vinoreji bi se dalo mnogo mnogo zboljšati. Res, da je v naši dolini glavni pridelek vinski, in da toraj kmet ves denar skoraj le iz vina skupi. Vendar ako pomislimo, kako drugod vino pridelujejo, postavimo, na Reni ali tudi v našem cesarstvu v dolnji Avstrii, na Ogorskem itd., ako primerjamo dalje tamošnja vina z našimi, spoznali bomo, da se razločijo po okusu kot noč in dan. Oni imajo lepo dišeča okusna vina, ktera prodajajo po 30, 40, 50 gold. vedro, ko mi za tako zvani „kvinč“ k večemu bornih 15 gold. potegnemo. In zakaj ne pridelujemo tudi mi takih vin? Naša dežela je gorkeja od unih, in znano je, da ravno gorkota pospešuje okus vina. Po tem takem bi mogla naša dežela še boljša vina pridelovati; zakaj jih pa ne pridelujejo? kaj je temu krivo? Ako se tako vprašamo, vrnila se nam bo nehoté misel „oni znajo, mi ne znamo“, in res je tako. Zatoraj, predragi, učimo se od njih, učimo se iz Vrtovčeve „Vinoreje“ in drugih bukev in časnikov slovenskih, katerih imamo, hvala Bogu, že obilo. Učimo se, skušajmo in obdržimo, kar je dobrega. Napravimo ipavskemu vinu prosto pot v ptuje dežele, spravimo ga v kupčijo s tem, da ga umno obdelujemo.

Al, poprimimo se zraven tudi živinoreje, kajti živina je podlaga vsemu kmetijstvu; poprimimo se reje ovác, kjer je kraj za-njo pripraven.

Sejmo mesto žita kupčijske sadeže, kateri vendar več dobička prinašajo, nego drobno zrnje, ki ga pridelujemo. Varimo gozda, da nam silna burja še silniša ne postane in hiš ne odnese.

Napravimo si za kmetijo pripravniša pohištva, prostorna in zračna poslopja, da si zdravje ohranimo.

Napravimo si boljša gnojišča, da se ne bode toliko za kmetijstvo vredne gnojnice zgubivalo. Dajajmo pridno otroke v šolo, da se kaj koristnega naučé. Učimo jih delati, ne postopati, da bodo kadaj delavni kmetje.

Ne pravdajmo se tako radi, da dohtarji naših krav ne pomolzejo.

Ne jemljimo po nepotrebem na pósodo, da v dolgove ne zabredemo; — kajti vzeti je lahko, vrniti je težko.

Učimo se pošteno in složno živeti, da se mir in sreča v naše hiše povrne.

Predragi sodoljanje, ako bomo tako delali, zagotavljam vas, da revščina sčasoma zgine, dolg bo plačan. Ipava, prelepa Ipava bode še lepša postala; sivi Nanos smehljal se bode zali nevesti ter kazal mesto ostrih zob, sivih skal, z drevjem ovenčano glavo. Ipavca ime bode slovelo po vnanjem svetu, na njegovo poštenje zanašala se bodo vsa ljudstva. In to zaupanje, predragi Ipavci! privabilo nam bode mnogo gostov v našo dolino, privabilo tudi mnogo novcev v naše žepe: kjer je čast, ondi ni brez dobička!

Zatoraj delajmo, in še enkrat rečem, delajmo, in razlegalo se bode od rebrnatih Rebrnic do višnjevoga Čavna, od sivega Nanosa do puščobnega Krasa: Srečna, trikrat srečna, presrečna si Ipava!

Národne stvari.

Vabilo na pristop

k dramatiškemu društvu.

Njih Veličanstvo presvetli Cesar so s previšnjim sklepom od 2. marca t. l. dovoliti blagovolili, da se napravi dramatiško društvo v Ljubljani.

*) To-le je govoril gosp. A. Pegan v poddraški čitalnici na velikonočni pondeljek pri mali besedi, pri kateri se je tudi pelo in še marsikaj deklamovalo. Ker se nam zdi govor tehten, zato ga podamo „Novicam.“ J. S.—č.